

SCIENCE AND EDUCATION

ISSN 2181-0842

VOLUME 4, ISSUE 5

MAY 2023

SCIENCE AND EDUCATION

SCIENTIFIC JOURNAL

ISSN 2181-0842

VOLUME 4, ISSUE 5

MAY 2023

www.openscience.uz

SCIENCE AND EDUCATION

SCIENTIFIC JOURNAL VOLUME 4 ISSUE 5

Executive Secretary

Tusmatova Nozima Inomovna

Editorial board

Z.Yaxshieva

Jizzakh State Pedagogical Institute, Doctor of Chemical

Sciences

S.Sangwa

African Leadership University, Doctor of Business Administration

S.Otakulov

Jizzakh Polytechnic Institute, Doctor of Physical and Mathematical

Sciences

M.A.S.Khasawneh

King Khalid University, Special Education, PhD

Sh.Akramova

Military-technical Institute of the National Guard, Doctor of Pedagogical Sciences

E.M.Colocassides

College of Tourism & Hotel Management, Doctor of Science in

Communication

B.Sultonov

Namangan State University, Doctor of Technical Sciences

Ya.L.Chernyavskaya

Tyumen State Medical University, Candidate of Philological

Sciences

A.Sidiqov

Tashkent Institute of Chemical Technology, Doctor of Chemical Sciences

W.B.Vidona

Edo State University, Anatomy, PhD

B.Kucharov

Institute of General and Inorganic Chemistry of the Academy of Sciences, Doctor of Technical Sciences

I.Eshmetov

Institute of General and Inorganic Chemistry of the Academy of Sciences, Doctor of Technical Sciences

M.Abdullaev

Andijan State University, Doctor of Historical Sciences

Z.Tojjeva

National University of Uzbekistan, Doctor of Geographical Sciences

N.Jiyanova

Tashkent Financial Institute, Candidate of Economic Sciences

X.Qobulov

Tashkent Financial Institute, Candidate of Economic Sciences

A.Nabiev

Tashkent Institute of Chemical Technology, PhD in Technical Sciences

A.Turgunbaeva

Namangan State University, PhD in Psychological Sciences

B.Xaynazarov

National University of Uzbekistan, PhD in Historical Sciences

M.Voxidova

Tashkent State Institute of Oriental Studies, PhD in Economics

A.Rahmonov

Republican Scientific-Practical Center, PhD in Pedagogical Sciences

G.Ochilova

Karshi Institute of Engineering and Economics, Candidate of Philosophical Sciences

B.Omonov

Karshi State University, PhD in Philosophical Sciences

O.Axmedova

Bukhara Institute of Engineering and Technology, PhD in Technical Sciences

G.Jumanazarova

Jizzakh State Pedagogical Institute, Doctor of Philological Sciences

T.Sabirjanov

Fergana Polytechnic Institute, Candidate of Technical Sciences

Sh.Ismoilov

Tashkent State Law University, Doctor of Sciences in Law

M.Rakhimov

Tashkent State Law University, Doctor of Philosophy in Law

L.Rakhimkulova

Tashkent State Law University, Doctor of Philosophy in Law

A.Sultonov

Jizzakh Polytechnic Institute, PhD in Economics

B.Safarov

Bukhara Institute of Engineering and Technology, PhD in Technical Sciences

J.M.Sasan

PAU Excellencia Global Academy Foundation, Inc., Professional Education

H.Toshov

National University of Uzbekistan, PhD in Chemistry

I.Davletov

Urgench State University, Doctor of Physics and Mathematics

F.Kholmurotov

University of Social Development, PhD in Economics

A.Mahmudova

Samarkand State Medical University, PhD in Philosophy

Q.Panjiyev

Tashkent State Pedagogical University, Doctor of Pedagogical Sciences

B.Rahimov

Bukhara Institute of Engineering and Technology, PhD in Technical Sciences

N.Adizova

Bukhara Institute of Engineering and Technology, PhD in Chemical Sciences

Mas'ul kotib

Tusmatova Nozima Inomovna

Tahririyat

Z.Yaxshieva

Jizzax davlat pedagogika instituti, kimyo fanlari

doktori

S.Sangwa

African Leadership University, Doctor of Business Administration

S.Otaqulov

Jizzax politexnika instituti, fizika-matematika fanlari

doktori

M.A.S.Khasawneh

King Khalid University, Special Education, PhD

Sh.Akramova

Milliy gvardiya harbiy-texnik instituti, pedagogika fanlari

doktori

E.M.Colocassides

College of Tourism & Hotel Management, Doctor of Science in Communication

B.Sultonov

Namangan davlat universiteti, texnika fanlari doktori

Ya.L.Chernyavskaya

Томский государственный медицинский университет, кандидат филологических наук

A.Sidiqov

Toshkent kimyo-texnologiya instituti, kimyo fanlari doktori

W.B.Vidona

Edo State University, Anatomy, PhD

B.Kucharov

Fanlar akademiyasi Umumiy va noorganik kimyo instituti, texnika fanlari doktori

I.Eshmetov

Fanlar akademiyasi Umumiy va noorganik kimyo instituti, texnika fanlari doktori

M.Abdullayev

Andijon davlat universiteti, tarix fanlari doktori

Z.Tojjeva

O'zbekiston milliy universiteti, Geografiya fanlari doktori

N.Jiyanova

Toshkent moliya instituti, iqtisod fanlari nomzodi

X.Qobulov

Toshkent moliya instituti, iqtisod fanlari nomzodi

A.Nabiyev

Toshkent kimyo texnologiya instituti, texnika fanlari PhD

A.Turgunbayeva

Namangan davlat universiteti, psixologiya fanlari PhD

B.Xaynazarov

O'zbekiston milliy universiteti, tarix fanlari PhD

M.Voxidova

Toshkent davlat sharqshunoslik instituti, iqtisodiyot fanlari PhD

A.Rahmonov

Respublika ilmiy-amaliy markaz, pedagogika fanlari PhD

G.Ochilova

Qarshi muxandislik-iqtisodiyot instituti, falsafa fanlari nomzodi

B.Omonov

Qarshi davlat universiteti, falsafa fanlari PhD

O.Axmedova

Buxoro muxandislik-texnologiya instituti, texnika fanlari PhD

G.Jumanazarova

Jizzax davlat pedagogika instituti, filologiya fanlari doktori

T.Sobirjonov

Farg'ona politexnika instituti, texnika fanlari nomzodi

Sh.Ismoilov

Toshkent davlat yuridik universiteti, yuridik fanlari doktori

M.Rahimov

Toshkent davlat yuridik universiteti, yuridik fanlari falsafa doktori

L.Rahimkulova

Toshkent davlat yuridik universiteti, yuridik fanlari falsafa doktori

A.Sultonov

Jizzax politexnika instituti, iqtisodiyot fanlari PhD

B.Safarov

Buxoro muxandislik-texnologiya instituti, texnika fanlari PhD

J.M.Sasan

PAU Excellencia Global Academy Foundation, Inc., Professional Education

H.Toshov

O'zbekiston Milliy universiteti, kimyo fanlari PhD

I.Davletov

Urganch davlat universiteti, fizika-matematika fanlari doktori

F.Xolmurotov

Ijtimoiy rivojlanish universiteti, iqtisodiyot fanlari PhD

A.Mahmudova

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, Falsafa fanlari PhD

Q.Panjiyev

Toshkent davlat pedagogika universiteti, Pedagogika fanlari DSc

B.Rahimov

Buxoro muhandislik-texnologiya instituti, Texnika fanlari PhD

N.Adizova

Buxoro muhandislik-texnologiya instituti, Kimyo fanlari PhD

39.	Даврон Холтурсинович Бектуров К изучению вопроса загрязнения водных ресурсов Республики Узбекистан	292
40.	Jasur Mardonovich Ismoilov, Mehroz Erkin oglu Ernazarov Hyaline membrane disease as a factor in perinatal death	303
41.	Н.А.Вафоева Особенности лечения хронической сердечной недостаточности	311
42.	Жалолиддин Аслиддин угли Оромов, Асрорбек Шухратжон угли Сайдуллаев, Мухаммад Аскар угли Жалолиддинов, Гулнора Сиддиковна Тогаева Гипертиреоз	319
43.	Зоҳиддин Абдували угли Насвалиев, Мухаммад Шарофиддин угли Журакулов, Шерали Бахтиер угли Жураев, Гулнора Сиддиковна Тогаева Гипотиреоз	328
44.	Д.И.Очилова, З.Мухторова Перименопауза даврида аёлларда эндометриозни даволашни оптималлаштириш	339
45.	Жасур Мардонович Исмоилов, Ботиржон Нусратулло угли Хамдамов Роль MUC5B при мукоцилиарном клиренсе дыхательных путей	344
46.	Зафар Бердимуродович Каримов Современные методы диагностики костных метастазов при раке молочной железы	353
47.	Исматилло Савридинович Негматов, Нигора Кобиловна Гиясова Степень дегенерации крестообразной связки и остеоартрозом коленного сустава	366
48.	Ravshan Mavlyanovich Abdullaev, Khilola Ravshanovna Abdullaeva, Akhmadjon Abdukodirovich Kosimov, Muxlisa Tuxtasin kizi Hakimova Studying the drought-resistance of berry plants	380
49.	Лазиза Борисовна Шукурова, Сабина Шухратовна Бобохолова Достаточно ли маммографии при диспансерном учете женщин с повышенным риском рака молочной железы	393
50.	Anajan Gazkhanovna Madasheva, Kattabek Makhmatovich Abdiev Blood transfusion therapy in patients with vitamin B12 deficiency anemia after resection of 2/3 of the stomach	407
51.	Anajan Gazkhanovna Madasheva, Kattabek Makhmatovich Abdiev The effectiveness of electrical muscle stimulation in peripheral neuropathies of the upper and lower limbs	413
52.	Gulrukh Djumanazarovna Khasanova, Sayyora Murodilloyevna Zoirova Buxoro viloyatida ichki turizmni rivojlantirishning huquqiy asoslari	419
53.	Ахмаджон Абдукадырович Касимов, Мухлиса Тухтасин кизи Хакимова Изучение устойчивости смородины золотистой к абиотическим факторам в условиях Узбекистана	426
54.	Feruza Haydarovna Mamatqulova, Kattabek Makhmatovich Abdiyev Surunkali leykemiya bilan og' rigan bemorlarda yurak-qon tomir tizimining funktional holati: retrospektiv tadqiqot natijalari	435
55.	Ozodbek Bobir o'g'li Baxshilloyev, Luiza Xalilovna Alimova Quyida Zarafshon hududidagi gerpetobiont qo'ng'izlariga mansub vizildoq qo'ng'izlar (coleoptera, carabidae) sistematikasi	444
56.	Zilola Mirzakarim qizi Chalaboyeva, Surayyo Razzoqovna Razzoqova, Shahnoza Abduxalilovna Kadirova, Zuxra Ziyatovna Yaxshiyeva N-(1H-1,2,4-triazol-il) asetamidni Cu (II) xlorid bilan kompleks birikmasining sintezi	453
57.	Гулсара Саидовна Муратова, Шахризода Дилмурадовна Сайфиллоева Автотранспорт ходисалари бўлганда биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш хусусиятлари	461

Автотранспорт ходисалари бўлганда биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш хусусиятлари

Гулсара Саидовна Муратова
Шахризода Дилмуратовна Сайфиллоева
Бухоро давлат университети

Аннотация: Ушбу мақолада муаллиф томонидан автотранспорт воситалари иштирокида ҳозирги кунда содир бўладиган жароҳатлар, айниқса, темирйўл ва авиацион ҳалокатларда шунингдек, йўл-транспорт воситалари туфайли содир бўладиган жароҳатлар характери транспорт турига тўғридан-тўғри боғлиқлиги ҳақида фикр мулоҳазалар юритилган.

Калит сўзлар: автотранспорт ходисалари, автомобил жароҳати, темир йўл транспорти жароҳати, ҳаракатдаги автомобиль билан одам тўқнашиши

Characteristics of first aid in the event of motor vehicle accidents

Gulsara Saidovna Muratova
Shahrizoda Dilmuradovna Sayfilloeva
Bukhara State University

Abstract: In this article, the author comments on the fact that the nature of injuries caused by motor vehicles, especially in railway and aviation accidents, as well as the nature of injuries caused by road vehicles, is directly related to the type of transport.

Keywords: motor vehicle accidents, motor vehicle injury, rail transport injury, motor vehicle collision

Иқтисодий ривожланган мамлакатларда йўл-транспорт ходисалари туфайли келиб чиқадиган жароҳатланиш асосий жароҳатланиш турига киради. Дунё йўлларида ҳар йили 8 миллионга яқин киши йўл-транспорт ходисалари натижасида турли хилдаги жароҳатлар олиб, улардан қарийб 300 мингтаси ҳалок бўлади. Айниқса, сўнгги йилларда транспорт турларининг кескин кўпайиши ва иқтисодиётимизга кенг кириб бориши транспорт травматизмининг кескин ўсишига олиб келди. Транспорт травма-тизми бўйича ўлим даражасини чекланган урушлар (Афғонистон, Чеченистон) натижасида қурбон бўлганлар сонига солиштиришса бўлади. Одатда, кўпгина ҳолларда йўл-

транспорт ҳодисалари ҳаракат иштирокчиларининг хавфсизлик қоидаларига риоя қилмаслиги, уни қўпол равишда бузишлари ва менсимасликлари туфайли келиб чиқади. Йўл-транспорт ҳодисаларининг фақатгина 1/3 қисмигина йўл ҳолати ва транспорт воситаларининг техник носозлиги натижасида содир бўлади. Йўл-транспорт ҳодисаларининг қарийб ярмиси ва ундан кўпроғи мастлик ҳолатида, охириги йилларда эса гиёҳвандлик моддалари қабул қилиши туфайли содир этилмоқда. Шу туфайли йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олишда ичкилик ва гиёҳвандликка қарши чора-тадбирлар ҳам муҳим ўрин тутади. Йўл-транспорт воситалари туфайли содир бўладиган жароҳатлар механик жароҳатлар турига киради. Улар бошқа турдаги механик жароҳатлардан мураккаблиги, кўп тоифали ва баъзи ҳолларда, айниқса, темирйўл ва авиацион ҳалокатларда кўп сонли бўлиши билан характерланади. Йўл-транспорт воситалари туфайли содир бўладиган жароҳатлар характери транспорт турига тўғридан-тўғри боғлиқдир. Жароҳат етказган транспорт турига қараб жароҳатлар қуйидаги турларга бўлинади:

Автомобиль жароҳатлари. Автомобиль жароҳатлари деганда механик тана жароҳатлари кўзда тутилиб, улар ҳаракатдаги автомо-билнинг ташқи ва ички қисмларининг зарби ҳамда ҳаракатдаги автомобилдан йиқилиш туфайли юз беради.

Автомобиль жароҳатлари қуйидаги турларга бўлинади:

- а) ҳаракатдаги автомобилнинг одам билан тўқнашиши туфайли;
- б) автомобиль ғилдираклари билан босиб ўтиш туфайли;
- в) ҳаракатдаги автомобилдан йиқилиш туфайли;
- г) автомобиль ички қисмларига урилиш туфайли;
- д) автомобиль ва бошқа жисмлар орасида эзилиш туфайли;
- е) комбинациялашган турлари.

Ҳаракатдаги автомобиль билан одам тўқнашиши туфайли содир бўладиган жароҳатлар энг кўп учрайди. Унинг ҳисобига умумий автомобиль жароҳатларининг 60% тўғри келади.

Жароҳат олишнинг ҳар бир босқичи жароҳатланган шахс танасида ўзига хос бўлган шикастланишларни юзага келтиради. Бунда синишлар ва чиқишлар, ички аъзоларнинг йиртилиши ва узилиши, бош мия ва умуртқа поғонасининг шикастланиши, тери ва тери ости тўқималарининг йиртилиши ва шилиниши кузатилиши мумкин. Ўз вақтида кўп сонли бундай жароҳатлар қон кетиши, шок ҳолатларига ва ўлимга сабаб бўлиши мумкин.

Йўловчиларнинг ҳаракатдаги автомобиль билан тўқнашувининг уч варианты тафовут қилинади: автомобилнинг олд, ён ва орқа қисмлари билан тўқнашуви. Аксарият кўп ҳолларда бундай жароҳатлар автомобиль олд қисми зарби ҳисобига рўй беради.

Автомобиль гилдираги билан босиб ўтиш натижасида олинадиган жароҳатлар мустакил автомобиль жароҳати сифатида кам учрайди. Аксарият кўп ҳолларда бундай жароҳатлар бошқа турдаги автомобиль жароҳатлари билан комбинациялашган ҳолда учрайди. Бу турдаги жароҳатларда шикастланиш даражаси автомобиль маркаси, унинг огирлиги ва шиналар турига боғлиқ бўлиб огир кечади.

Ҳаракатдаги автомобилдан йиқилиш туфайли содир бўладиган жароҳатлар кўпроқ кишлоқ жойларида учрайди. Йўловчининг кузовдаги ҳолати ва транспорт ҳаракат йўналишига қараб йиқилиш турли йўналишда бўлиши мумкин, яъни ён томонга, машина йўналиши бўйича, орқа томонга борт орқали ва бошқалар. Бунда олинадиган жароҳатлар баландликдан йиқилганда олинадиган жароҳатларга ўхшайди. Кўпинча, таянч-ҳаракат органлари, бош-чанок суяклари ва бош мия шикастланишлари кузатилади. Айниқса, бош соҳаси ва тос суякларининг шикастланишлари бошқа соҳаларга нисбатан хавфли бўлади.

Автомобиль ички қисмларига урилиш туфайли содир бўладиган жароҳатлар, одатда, катта тезликда кетаётган икки машинанинг тўқнашиши туфайли юз беради ёки унинг тургун предметга урилиши ҳамда ағдарилиб кетиши туфайли содир бўлади. Кабина ичидаги жароҳатлар машина ҳаракатининг кескин оширилиши ёки тўсатдан тормоз берилиши туфайли ҳам рўй беради. Тўқнашув натижасида машина кучли деформацияга учраса, машина ичидаги шахс ва шахслар танаси зарб таъсири билан бирга қўшимча равишда эзилиши мумкин. Асосий жароҳатлар тананинг олд қисмида, камроқ – ён соҳасида кузатилади. Машина ичидаги жароҳатлар кўп ҳолларда бош ва оёқ-қўлларнинг, шикастланиши тарзида намоён бўлади. Кўп ҳолларда, автомобиль ҳаракат тезлигининг кескин ўзгариши йўловчи ва ҳайдовчида умуртка поғонасининг бўйин қисмида характерли синишларни, юз беришига олиб келади.

Автомобиль жароҳатларининг автомобиль ва жисмлар орасида эзилиш ҳамда комбинациялашган турлар юқорида қайд этилган турларнинг маълум даражада биргаликда учраши туфайли содир бўлади. Бунда жароҳатлар нисбатан кўплиги ва огирлик дара-жасининг юқорилиги билан характерланади.

Мотоцикл жароҳатлари. Бундай жароҳатлар характери ва содир бўлиш механизми ҳали етарли даражада ўрганилган эмас, чунки транспортжароҳатларининг бу тури яқинда автомобиль жароҳатларининг ичидан ажралиб чиқди. Мотоцикл жароҳатлари-нинг кузатилишида ўзига хос даврийлик характерлидир. Йўл-транспорт жароҳатларининг бу турида йўловчи билан биргаликда мотоцикл ҳайдовчиси ва пассажирнинг ҳам шикастланиши эҳтимоллиги жуда юқоридир. Бу эса ҳаракат воситасининг ўзига хос

конструкцияси билан боғлиқдир. Мотоцикл жароҳатларида аксарият ҳолларда бош соҳаси, жумладан, мианинг шикастланиши ҳамда қўл-оёқ суяқларининг очик ва ёпик синишлари характерлидир. *Трактор жароҳатлари.* Халқ ҳўжалигида ғилдиракли ва тасма-занжир ҳаракатли тракторлар кенг қўлланилади. Уларнинг қўлланиши баъзи ҳолларда кишиларнинг қурбон бўлиши билан кечадиган бахтсиз ҳодисалар келиб чиқишига ҳам сабаб бўлади.

Кўкрак кафаси чайқалиши организмга портлаш тўлкини таъсир қилинганида келиб чиқади. Бунда маҳаллий ўзгаришлар бўлмасдан, биринчи планга шокка ўхшаш умумий белгилар чиқади. Артериал қон босимининг пасайиши, томир уришининг тезлашуви, юзаки нафас олиш, ҳаво етишмаслиги, терининг оқариши, қусиш, юз тери соҳасининг кўкариши ва қон туфлаш рўй беради. Беморга биринчи ёрдам сифатида оғриқ қолдирувчи дори-дармонлар берилади ва чалқанча ётган ҳолда шифохонага жўнатилади. Шундай қилиб, кўкрак кафаси шикастланган шахсларга биринчи тиббий ёрдам жароҳат соҳасига стерил герметик боғлам қўйиш, оғриқ шокиннинг олдини олиш чоратадбирларини қўллаш, шикаст-ланганларга қулай ҳолатни таъминлаш ва даволаш муассасасига эҳтиёткорлик билан етказишдан иборат бўлади.

Трактор жароҳатлари ҳар хил, тасма-занжир ҳаракатли трактор жароҳатлари ва ғилдиракли трактор жароҳатларига бўлинади. Ғилдиракли трактор жароҳатлари кўпгина ҳолларда автомобиль жароҳатларини эслатади, аммо бу турдаги жароҳатлар шикастланиш оғирлиги, мураккаблиги ва тана соҳаларининг бўлаккланиш эҳтимоллиги туфайли ўлим даражасининг юқорилиги билан фарқ қилади. Биринчи тиббий ёрдам беморга қулайлик яратиш, шикастланган соҳага энли бинт, сочик, чойшаб ёки шунга ўхшаш нарсалар билан каттиқ босиб турувчи айланма боғлам қўйишдан иборатдир.

Асоратсиз бўлган синишларда меҳнат қобилияти ўртача 3–5 ҳафта, ўпка тўқимасининг шикастланиши билан бўлган мураккаб синишларда эса 2–2,5 ойдан сўнг тикланади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Р.И Шарафутдинова, Г.С Муратова, М.Т. Турсунбаева. КОНЦЕПЦИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ И ОБРАЗОВАНИЯ И ИХ ФОРМИРОВАНИЕ В СОЗНАНИИ СТУДЕНТОВ. Биология и интегративная медицина, 156-161

2. N.R. Ochilova, G.S. Muratova, D.R. Karshieva. The Importance of Water Quality and Quantity in Strengthening the Health and Living Conditions of the Population. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MEDICAL AND NATURAL SCIENCES 2 (5), 399-402.

3. Муратова.Г.С, Шарофутдинова Р.И, Турсунбаева.М. Талабаларда экологик тафаккур ва тарбия тушунчаларини шакллантириш. Тиббиётда янги кун 1 (1(29)), 105-107
4. Муратова.Г.С, Шарофутдинова Р.И, Турсунбаева.М. Concepts of ecological thinking and education and their formation in the minds of students. Биология и интегративная медицина, 156-161
5. N.R Ochilova, G.S Muratova, D.R Karshieva. The Importance of Water Quality and Quantity in Strengthening the Health and Living Conditions of the Population. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF MEDICAL AND NATURAL SCIENCES 2 (5), 399-402
6. Р.И ШАРАФУТДИНОВА, Г.С МУРАТОВА, М.Т.К ТУРСУНБАЕВА. ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОНЦЕПЦИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ И ВОСПИТАНИЯ. Биология и интегративная медицина, 98-104
7. Р.И Шарафутдинова, Г.С Муратова, МТК Турсунбаева. Экологик таълим ва тарбия тушунчаларини шакллантириш тамойиллари. Биология и интегративная медицина
8. Р.И Шарафутдинова, Г.С Муратова, Г.А Жумаева, Ш.А Мустафаева. Спорт тиббиёти фанидан амалий машгулотлар ўтказишда хамкорлик таълими усулларида фойдаланиш-" Современное состояние, проблемы и перспективы медицинского образования.
9. Г.С Муратова. Основы психологии общения медицинской сестры. Young scientists' and mentors' non-standart congress, 177-180.
10. S.R Infarovna, M.G Saitovna. Role formation of ecological thinking and education in higher education institutions. ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL 11 (2), 1400
11. MA Amonovich, MS Muxammadjonovna, MG Saidovna. Printing and technical properties of cotton fabrics printed by thickening polymer compositions. Austrian Journal of Technical and Natural Sciences, 45-47.
12. Р.И.Шарофутдинова, Г.С.Муратова. Concepts of ecological thinking and education and their formation in the minds of students. Биология интегративная медицина электронный научный журнал, 156.
13. G. Muratova. ВЛИЯНИЕ ГАСТРОЭЗОФАГЕАЛЬНОЙ РЕФЛЮКСНОЙ БОЛЕЗНИ НА ПРОЯВЛЕНИЯ КЛИНИЧЕСКОГО СТАТУСА БРОНХИАЛЬНОЙ АСТМЫ. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz) 1 (1)
14. Р.И Шарафутдинова, Г.С Муратова, Г.А Жумаева, Ш.А Мустафаева. USING COLLABORATIVE LEARNING METHOD ON CONDUCTING

PRACTICAL EXERCISES ON THE SUBJECT OF SPORTS MEDICINE. Новый день в медицине, 261-264

15. Р.И ШАРАФУТДИНОВА, Г.С МУРАТОВА, МТК ТУРСУНБАЕВА. ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОНЦЕПЦИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ И ВОСПИТАНИЯ. Биология и интегративная медицина, 98-104

16. Z.H. Tolibova, D.R. Qarshiyeva, N.R. Ochilova. The role of Human healthy and safe lifestyle in the period of global pandemic-covid 19. The American journal of applied sciences 2 (11)

17. G.S. Muratova, D.R. Qarshiyeva. Basic Symptoms of Infectious Diseases European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630) 13, 117-121.

18. D.R. Karshieva, F.A. Nazarova, Z.H. Tolibova. Atmospheric dust and its effects on human health ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 11 (3), 1168.

19. A.E Kholliyev, U.T Norboyeva, Y.D Kholov, Z.A Boltayeva. Productivity of cotton varieties in soil salinity and water deficiency. The American Journal of Applied sciences 2 (10), 7-13

20. М.И Мустафаева, Ф.А Файзиева. Сравнение альгофлорыбиопрудов г. Бухары с аналогической флорой прудов Узбекистана. Евразийский Союз Ученых, 81-82

21. F.A Fayziyeva, F.A Nazarova. Bioecology and useful properties of papaya or melon tree. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 11 (3), 1778

22. R.I Sharofutdinova, A.N. Asadullaev, Z.X. Tolibova. The Factors and Basic Concepts Determining Community Health. Central asian journal of medical and natural sciences 2 (5), 376-379.

23. A. ASADULLAYEV. Jamiyatda sog'lom turmush tarzini tashkil qilishda jismoniy tarbiya va sport mutaxassislarining o'rni. Центр научных публикаций (buxdu. uz) 1 (1)

24. А.Н. Асадуллаев. Жамиятда соғлом турмуш тарзини ташкил қилишда жисмоний тарбия ва спорт мутахассисларининг ўрни. Педагогика ва психологияда инновациялар журнали, 3-махсус сон, 31-36 бетлар.

25. A.N. Asatullayev, O.G. Jabborova Bleeding and its Types, Organization of Emergency Assistance in Bleeding. European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630) 13, 111-116

26. A. Asadullyev. Sog'lom turmush tarzini shakllantirishning pedagogik asoslari. Центр научных публикаций (buxdu. uz) 8 (8).

27. A.N. Asadullaev, Z.X. Tolibova. Central asian journal of medical and natural sciences Volume: 02 Issue: 05| Sep-Oct 2021 ISSN: 2660-4159